

Valsts kanceleja

Vadlīnijas korupcijas novēršanai un integritātei (godprātīgai praksei) valsts uzņēmumos

Diskusija "Kā uzņēmumi mazina korupciju Latvijā"

29.02.2024.

Dzintra Gasūne

Valsts kancelejas Kapitālsabiedrību pārvaldības nodaļas vadītāja

OECD Vadlīnijas korupcijas novēršanai un integritātei (godprātīgai praksei) valsts uzņēmumos (2019.gads)

www.oecd.org/corporate/Anti-Corruption-Integrity-Guidelines-for-SOEs.htm

Papildina OECD Vadlīnijas par valsts uzņēmumu korporatīvo pārvaldību (2015.gads, pašreiz tiek pārskatītas)

Pamatojums:

- Publiskas personas kapitālsabiedrību (PPKS) nozīme valsts ekonomikā
- PPKS var būt īpaši pakļautas korupcijas riskam
- korupcija kā galvenais šķērslis labai korporatīvai pārvaldībai

Vadlīniju ieteikumi un pamatprincipi (1)

Valsts uzdevumi:

- jāizveido un pilnībā jāievēro laba prakse un augsti rīcības standarti
- jāreaģē uz bažām par integritātes (godprātīgas prakses) ievērošanu
- jānodrošina skaidrs tiesiskais regulējums

Valsts īpašumtiesību īstenošana:

Valsts kā aktīvs, informēts un iesaistīts īpašnieks, PPKS nodrošinot augstus integritātes standartus, vienlaikus atturoties no nepamatotas iejaukšanās PPKS darbībā

- ziņošanas sistēmu izveide
- kompetences attīstīšana riska un kontroles jomās
- publiskošanas politikas izstrādāšana
- visa valsts finansiālā atbalsta PPKS pārskatāma un konsekventa publiskošana

Vadlīniju ieteikumi un pamatprincipi (2)

Būtiskās rīcības PPKS līmenī

- risku vadības sistēmas ieviešana
- iekšējās kontroles, ētikas un atbilstības nodrošināšanas pasākumi
- integritātes (godprātīgas prakses) mehānismu piemērošana visos līmeņos (arī meitas uzņēmumos)
- piemēroti pārraudzības un ziņošanas kanāli (iekšējā revīzija, padomes komitejas u.c.)
- PPKS lēmēj institūciju autonomija
- PPKS atbildības un kontroles mehānismi (informācijas publiskošana, neatkarīga ārēja revīzija u.c.)

Jau ieviestie principi

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma regulējums:

- Informācijas publiskošanas prasības
- Padomes (vai KD turētājs) apstiprina būtiskākās politikas (risku pārvaldība, interešu konflikta novēršana, korupcijas apkarošana, korporatīvā pārvaldība u.c.)
- PPKS valdes un padomes nominēšana
- Prasība pēc neatkarīgiem padomes locekļiem
- Prasība pēc neatkarīga ārējā revidenta
- Korporatīvā pārvaldības kodeksa piemērošana

Trauksmes celšanas likums

Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā

Kā Trauksmes celšanas likums attiecas uz valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām?

«**kompetentā institūcija** — ikviena publiskas personas institūcija, kas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei ir pilnībā vai daļēji atbildīga par tā jautājuma risināšanu, par kuru ziņo trauksmes cēlējs, tostarp hierarhiski augstāka iestāde, amatpersona vai lēmēj institūcija, nozares vadošā iestāde (institūcija) vai institūcija, kas īsteno uzraudzību vai kontroli jautājumā, par kuru ziņo trauksmes cēlējs, izmeklēšanas iestāde vai prokuratūra — atbilstoši to kompetencei, ja iespējamais pārkāpums ir noziedzīgs nodarījums vai likumpārkāpums»

(Trauksmes celšanas likuma 1. p.1.d. 3.p.).

Termins «**publiskas personas institūcija**» atbilst likumā "[Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā](#)" lietotajiem terminiem, tas ir, publiskas personas institūcija ir:

- a) publiskas personas iestāde (tās struktūrvienība),
- b) publiskas personas kapitālsabiedrība,
- c) kapitālsabiedrība, kurā publiskas personas daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus vai kurā publiskai personai ir cita veida izšķirošā ietekme atbilstoši Koncernu likumam,
- d) kapitālsabiedrība, kurā vienas publiskas personas vai vairāku publisku personu kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus vai kurā vienai publiskai personai vai vairākām publiskām personām ir cita veida izšķirošā ietekme atbilstoši Koncernu likumam.

→ Tādējādi pēc likuma kapitālsabiedrības var būt kompetentās institūcijas [Trauksmes celšanas likuma](#) izpratnē.

Kā Trauksmes celšanas likums attiecas uz valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām?

Valsts vai pašvaldība kapitālsabiedrība:

- veido iekšējo trauksmes celšanas sistēmu
- nosaka atbildīgās personas, tostarp kontaktpersonas, un par kontaktpersonām informē trauksmes cēlēju kontaktpunktu uz e-pastu trauksme@mk.gov.lv.

Trauksmes celšanas regulējums

2022. gada 4. februārī spēkā stājās jaunais Trauksmes celšanas likums

<https://likumi.lv/ta/id/329680-trauksmes-celsanas-likums>

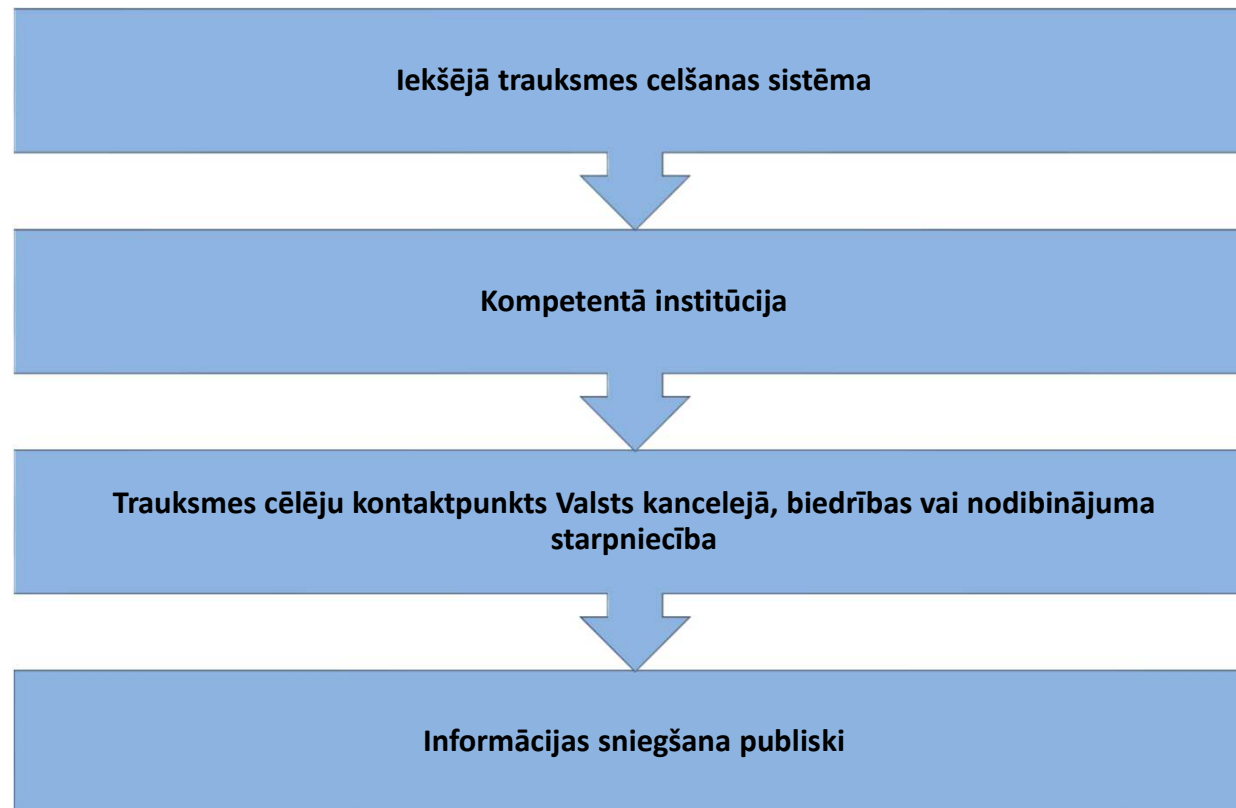
MK 2022. gada 8. februāra noteikumi Nr. 96 “Noteikumi par Eiropas Savienības tiesību aktiem, par kuru pārkāpumiem ceļama trauksme vai kuros ir paredzēta cita ziņošanas kārtība”

<https://likumi.lv/ta/id/329840-noteikumi-par-eiropas-savienibas-tiesibu-aktiem-par-kuru-parkapumiem-celama-trauksme-vai-kuros-ir-paredzeta-cita-zinosanas>

Jaunais normatīvais regulējums nodrošina Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra Direktīvas (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem pārņemšanu

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2019.305.01.0017.01.LAV&toc=OJ:L:2019:305:TOC

Trauksmes celšanas mehānismi*

* Trauksmes celšanas likuma izpratnē 9

Vadlīnijas un veidlapa

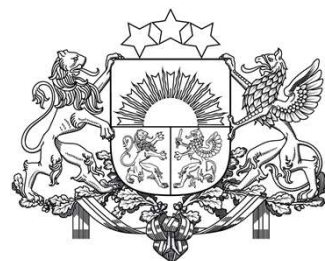
Labās prakses vadlīnijas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas izveidei

Vadlīnijas trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanai valsts pārvaldes institūcijās

Trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa

<https://trauksmesceļs.lv/vadlinijas>

<https://trauksmesceļs.lv/iesniegt-trauksmes-celsanas-zinojumu> (Lejuplādēt veidlapu)

Valsts kanceleja

Paldies par uzmanību!

